

КОНЦЕПЦИЯ ЗА НАЦИОНАЛЕН ПАВИЛИОН В 18-ТО ВЕНЕЦИАНСКО БИЕНАЛЕ ЗА АРХИТЕКТУРА

ТТХР АЕДЕС СТУДИО, ГЕОРГИ ГОСПОДИНОВ, АННА СИМЕОНОВ

ВРЕМЕВО РАЗФОКУСИРАНЕ

Архитектурата като сляпата Вайша –
с едното око в миналото, с другото в бъдещето

Темата на Биеналето е „Лаборатория на бъдещето“, вдъхновена от проблемите и потенциала на Африка. България от своя страна има собствени проблеми на архитектурната идентичност, затова националният павилион използва темата за бъдещето на различни нива в един по-широк смисъл. Всеки поглед към бъдещето активира веднага и миналото.

След 15-годишна пауза България се завръща на биеналето с темата за тясната обвързаност между минало и бъдеще. Архитектурата се разглежда през прочита на други изкуства, през леко разфокусиран поглед, който улавя същественото – връзките между минало и бъдеще, без да се губи в детайлите на настоящето.

Основа за архитектурното предложение е характерът на пространството. Пред всеки от прозорците се монтира серия от рамки, запълнени от материал с решетъчна структура така, че събрани заедно създават ефекта моаре. В самия ефект моаре вече е заложена концепцията за минало и бъдеще. Знаем, че първоначално той се свързва с обработката на платове, т.е. с една от първите индустрии – текстилната, а днес през компютърните технологии и електронната фотография. В този смисъл ефектът моаре събира миналото и бъдещето на технологиите. Свързан е с едно „изкривяване“, разфокусиране, „пречупване“ на погледа, постигайки един миражен ефект, като в пустиня. Но има и нещо друго, тази мрежеста структура деликатно отпраща и към бурката, през погледа през бурка, което дава и един политически контекст, свързан с обичая в арабските народи в Африка. Този „пречупен“ поглед към света отвътре, през мрежата на бурката, през деликатните ѝ решетки също е част от основното ни изследване на минало и бъдеще, с докосване до темата Африка.

Разпънати в пространството рамките с решетъчна структура се превръщат в изложбени площи. Пред всеки от 7-те прозореца се монтира поредица от 5 пана. Първата при входа е информационна и остава винаги прибрана, шестата се разполага отвън и се разгъва към двора с възможност за излизане. Всяка от останалите пет поредици разглежда една от темите – *граница, град, сграда, човек, памет* - като серия от 5 отделни образа, или като едновременно им наслагване един върху друг, когато паната са прибрани пред прозореца. Този двоен прочит се допълва от визуалните вибрации, които се получават при движение покрай паната и статичните повърхности сякаш се превръщат в интерактивни.

Всеки от пластове на дадена тема се разглежда като пласт във времето – както например насложените една върху друга градоустройствени карти на София. Разгъването им позволява навлизане в миналото, а в събрано положение те са

палимпсестът на днешния град. Всяка тема - поредица от пана ще бъде гадена на визуален артист, дизайнер или архитект. Те трябва да следват общото послание заложено в кураторския проект.

Съхраняването и разбирането на пластове от миналото е съществено важно за архитектурата, защото от тях тя черпи своя език. Дори и когато се е опитвала да скъса радикално с миналото (както в началото на 20 в.), тя се е съпоставяла с него именно чрез опита си да се дистанцира. От друга страна, сградите имат дълъг хоризонт на съществуване – тяхната архитектура трябва да запази значимост поне за следващите 50 години, което на практика е много кратък живот за една сграда.

В този смисъл архитектурата споделя ориса на Сляпата Вайша от известния разказ на Георги Господинов. Така както Вайша и архитектурата гледа с едното си око в миналото, откъдето произлизат нейните форми (колкото и съвременни да изглеждат), а другото око е обърнато към бъдещето, в което проектът ще се обективира. Нещо повече, между проекта и реализацията минават години, десетилетия, в някои катедрали и векове. Строго погледнато, не съществува истински съвременна архитектура – тази на днешното време се проектира в момента и все още не може да бъде видяна, а вече построената е отдавна измислена и следователно не съвсем актуална. Но за разлика от Сляпата Вайша, за архитектурата едно пълно събиране в настоящето би било пагубно. Така тя би загубила всякаква идея за приемственост и смисъл. За съжаление, днешното строителство е все повече в плен на нормативни и технически изисквания, които затварят хоризонта на архитектурата до удобството и сигурността на *тук и сега*. Без да е строго български феномен, това свиване в настоящето е тежката болест на българската архитектура. Но за да разгърнем хоризонта на дясното око към бъдещето, трябва да насочим и лявото назад към миналото. Това се опитваме да направим в концепцията за павилиона, която да разслои няколко съвременни архитектурни теми в един по-дълъг времеви контекст. Това съзнание за минало и бъдеще, заложено във всяка идея за сграда ѝ придава истинския човешки и философски обем. Наслаждаването на минало и бъдеще дават друга оптика към настоящето. (Самите прозорци са като очи, които не просто пропускат светлина, а създават свои структури от светлината.) И тъй като става дума за оптика, тук моделът на Вайша и нейната история минава не само като метафора а и като конкретна нишка. Предвиждаме самият разказ да бъде изтеглен в една линия на нивото на очите и да върви като нишка тръгваща от външния вход до огледалото в дъното на залата.

Погледът на Вайша е разфокусиран, такъв е и този на архитектурата и това е общата визуална тема на всички изображения в паната. Сградата като строителен продукт е с ясни очертания, оразмерени и остойностени, и едва разфокусирането от настоящето я превръща в архитектурно произведение. Това размиване на очертанията на образите използваме като визуален израз на художественото, на миналото и бъдещето, на времето, което тече и пронизва всяко пространство и сграда, и то е, което превръща строителството в архитектура. В архитектура, която разказва истории. И има око за историите на другите.

София, 16.01.2023 г.

Георги Господинов

Росица Браткова